

MUSIIKKIKOULUTUS SUOMESSA JA ITALIASSA JA HENKILÖKOHTAINEN KOMPARATIIVIANALYYSINI AIHEESTA

PAOLO RIBALDINI

Miten Italiassa opetetaan musiikkia? Miten Suomessa? Ja miksi opetetaan juuri niin kuin opetetaan? Mitkä seuraukset ovat? Olisiko näiden järjestelmien mahdollista lainata toisiltaan parhaita puolia ja päästä irti heikkouksista?

Nämä kysymykset ovat hiljattain, mutta koko laila jatkuvasti pyörineet mielessäni, varsinkin siitä lähtien, kun aloin opiskella pop- ja jazzmusiikkia Metropolia AMK:ssa vuonna 2013. Italialaisesta korkeakoulutusjärjestelmästä tullessa, kieltämättä suurin osa Suomen musiikinopetusperiaatteista oli minulle suurta tuntematonta. Jouduin miettimään aihetta aktiivisemmin, kun minua pyydettiin Sibelius-lukioon luennoimaan italialaisille vaihto-opiskelijoille juuri samasta asiasta.

Nämä kirjoittamani havainnot ja selitykset tulevat suurimmaksi osaksi omasta kokemuksestani: monesta vuodesta virallista koulutusta Italiassa sekä useampien vuosien kokemuksesta opiskelijakunnan edustajana Mantovan konservatoriossa, mistä itse valmistuin v. 2011.

MUSIIKINOPETUS ITALIASSA

Italiassa klassista – tai paremmin sanottuna ehkä euroklassista¹ – musiikkia opetetaan konservatorioissa. Vaikka sana 'konservatorio' viittaa Suomessa toisen asteen ammatti- tai harrastusopetukseen, konservatorioissa Italiassa on nykyään Bolognan julistuksen² takia mahdollista suorittaa jopa kandidaatti- sekä maisteritutkinto. Ennen tutkinnon nimi oli *Diploma Accademico*, nimittäin 'akateeminen tutkinto', jolla viitattiin, että k.o. tutkinto suoritettiin musiikki- tai tanssiakatemiassa eikä yliopistolla. Näiden vanhamuotoisten tutkintojen pituus vaihteli soittimen mukaan, ja nämä opinnot opiskelijat aloittivat 8–15 vuotiaina. Viulun tutkinto esimerkiksi kesti kymmenen vuotta, ja käytännös-

sä ns. 'kokeiluvuosi' ja ehkä yksi ylimääräinen vuosi pidensivät keskimääräisen keston 12–13 vuodeksi. Klarinetin tutkinto taas kesti seitsemän vuotta, laulun tutkinto viisi, säveltäminen kymmenen, ja niin edespäin. Tämä koulutus oli oma muista koulutuksista itsenäinen linjansa, joten opiskelijat pystyivät suorittamaan keskikoulun, yläasteen ja lukion oppimäärän itse konservatoriossa, jottei tarvinnut käydä samaan aikaan kahta eri koulua.

Bolognan julistuksen jälkeen alkoi vaikea ja monimutkainen byrokraattinen prosessi, jonka tarkoituksena oli saada aikaan vanhojen ja uusien tutkintojen koulutusarvon vastaavuus. Monia eri vaiheita kuului tähän prosessiin, ja tällä hetkellä tilanne on suurin piirtein tämä:

- Ennen vuotta 2012 suoritettua *Diplomit* vastaavat musiikin maisteritutkintoa ilman pedagogista pätevyyttä, jos suorittaja on myös suorittanut ylioppilastutkinnon (allekirjoittanut kuuluu tähän kategoriaan).
- Vuoden 2012 jälkeen suoritettua *DA:t* vastaavat musiikin kandidaattitutkintoa. Samaa tutkintoa vastaavat myös nuo ennen 2012 suoritettua *DA:t*, joiden suorittajat eivät ole suorittaneet ylioppilastutkintoa.

Konservatorioissa ei ole tällä hetkellä mahdollisuutta suorittaa maisterintasoisia tutkintoja. Koska Bolognan julistuksen uudistukset painottivat korkeakouluopintoja, ja vanhoja *Diplomeja* ei enää aloitettu, syntyi ongelma: millä korvattaisiin

perusopetus, jota annettiin nuorille opiskelijoille? Tarkoitukseen luotiin perusopetuksen koulutusohjelmia, joilla ei ole nykyään virallista arvoa (*Corsi Pre-accademici* tai 'esikursseja'). Musiikkiin suuntautuneita keskikoulun ja lukion koulutusohjelmia perustettiin noin kymmenen vuotta sitten, mutta niiden tehokkuus on suurimmaksi osaksi jäänyt heikoksi, pääasiallisesti koska opetusta ei toteuteta intensiivisesti, vaan aika kevyellä otteella verrattuna esim. konservatorioihin, ja koska nuoret opiskelevat mieluummin muita oppiaineita, kuten kieliä, pitkää matikkaa, taloustiedettä yms.

Kuten mainittu, italialaisten konservatoriot tarjosivat aikoinaan (ennen 2000-lukua) ainoastaan klassisen musiikin opetusta, ja painotus oli ehdottomasti 1600-1950 lukujen teoksissa. Nykyaikaisempia klassisia säveltäjiä kuten Grisey, Lachenmann, Gubaidulina ja monia muita ei opetettu kuin todella harvoin. Tämä on hyvin ymmärrettävää, kun huomioidaan kuinka keskeinen, menestynyt ja relevantti italialaisen musiikkikulttuurin rooli on ollut euroklassisen musiikin historiassa juuri mainittuina vuosisatoina, sekä ennen Italian yhtenäistämisen prosessia että sen jälkeen.

Bolognan julistuksen jälkeen, ja myös italialaisen jazzmusiikin markkinoiden menestyksen ansiosta, jazzmusiikin opetus rupesi pikkuhiljaa kasvamaan ja muodostumaan järjestelmällisemmäksi konservatorioissa. Tämä prosessi alkoi noin 2000-luvun puolivälissä ja aiheutti alussa merkittäviä erimielisyyksiä monien konservatorioiden henkilöstön keskuudessa. Nykyään jazzmusiikin

opetuksen vastaavuudet konservatorioissa ovat paljon pidemmällä, opiskelijoiden osaamisen taso on huomattavasti parempi ja kurssien tarjonta on tasaisempi sekä monipuolisempi.

Populaarimusiikin status Italiassa on aina ollut selkeästi klassisen musiikin alapuolella. Jos jazzmusiikin opetus on suurella tuskalla päässyt 'virallisen musiikin' joukkoon (ja nykyäänkin sen status on epäsuorasti vähän sellainen, että "joo joo, jazzia..."), populaaripuoli on edelleenkin todella alkuvaiheessa. Vaikka italialaisen populaarimusiikin historia on hyvin menestyksenkäs monella tavalla, kunnallispuolen koulutus tällä alalla on jopa parhaimmillaan alkutekijöissä.

Ns. 'popmusiikin koulutusohjelmia' järjestetään alle kymmenessä konservatoriossa koko maassa, ja pelkästään kandidaattitutkinnon tasolla. Vielä näihin koulutusohjelmiin suhtaudutaan epäilevästi, mutta arvelen, että vähitellen tämäkin musiikkikoulutuksen ala kasvaa ja sen status nousee. On mielenkiintoista, että vielä ei ole virkoja populaarimusiikin opetuksessa, vaan koulutus toteutuu melkein kokonaan palkkaamalla tuntiopettajia. Nämä kuitenkin vastaavat koulutusohjelmista.

Kunnallisen koulutuksen lisäksi on tietenkin ollut pitkään olemassa yksityisiä kouluja, jotka tarjoavat populaarimusiikin opetusta. Jotkut niistä, kuten esim. Rooman Saint Louis College, ovat onnistuneet solmimaan sopimuksia koulutusministeriön kanssa, joiden ansiosta ne voivat myöntää virallisia kandidaattitodistuksia pop- ja jazzmusiikista.

On myös merkittävää, että eritoten Pohjois-Italiasa on varsin suuri määrä yksityisiä opettajia, jotka kouluttavat pop- ja jazzmuusikkoja 'kotitunneilla' tai pienissä sekä isoissa yksityiskouluissa ja -ketjuissa kuten esim. MMI (Modern Music Institute). Vaikuttaa siltä, että nämäkin isot yksityiset tahot voisivat nopeastikin saavuttaa virallisen statuksen ja käytännössä tarjota valmiiksi sellaista korkeatasoista populaarimusiikin opetusta, joka vielä puuttuu konservatorioista.

MUSIIKINOPETUS SUOMESSA

Suomen musiikkikoulutus on varmaan suomalaisille tutumpi aihe. Mainitsen tässä ainoastaan, että kunnallista koulutusta sekä klassisessa että pop- ja jazzmusiikissa tarjotaan jo melkein jokaiselle ikäluokalle³ (muskarista eteenpäin tohtoritutkintoihin asti) hyvin kattavasti.

Suomen historian suhteellisesta lyhydestä huolimatta, Suomen musiikkikoulutus on hyvin onnistunut luomaan omia erikoiskanavia ja -strategioita opetuksen kehittämiseen. Jean Sibelius oli varmasti pitkään Suomen tunnetuin muusikko, ainakin ennen kuin 1990-luvulla Suomen hevimusiikin vienti ulkomaille alkoi. Sibeliukselle on tietenkin omistettu tärkein ja korkeatasoisin Suomen musiikkioppilaitos (Sibelius-Akatemia), niin kuin Helsingin Sibelius-lukiokin.

Klaus Järvisen ansiosta jazzmusiikin koulutus sai virallisen aseman 1970-luvun alkupuolella, ja kohta sen jälkeen rytmimusiikkia kokonaisuudessaan ruvettiin opettamaan enemmän ja se

sai suuremman painoarvon Suomen taidekoulutusmuotojen joukossa. Järvisen perustamasta Oulunkylän rytmimusiikin opistosta syntyi sitten Pop&Jazzkonservatorio, joka muutti 1990-luvulla nykyiseen Arabian toimipisteeseen. Muissakin isommissa ja pienemmissä kaupungeissa perustettiin kunnallisia opistoja ja joissakin myös kunnan konservatorioita.

Ylipäätään Suomessa valtio on viimeiset viisikymmentä vuotta tunnustanut musiikkikoulutuksen tärkeyden sekä puheissa että konkreettisisissa toimissa, varsinkin kun verrataan moneen muuhun maahan. Kunnallisiin oppilaitoksiin on mahdollista päästä opiskelemaan maksutta pääsykokeen perusteella

MUSIIKIN OPETUKSEN KUSTANNUKSET ITALIASSA JA SUOMESSA

Harvoja poikkeuksia lukuun ottamatta Suomessa on tunnetusti ilmainen kunnallinen koulutus. Koulutusohjelmiin pääsyn määrittävät pääsykokeiden tulokset. Suurimmat rahoittajat: valtio, kunnat ja eräät yksityiset instanssit myöntävät kouluttaville instituutioille tarvittavan rahan jokaiseen opiskelupaikkaan. Tämä aiheuttaa sitä, että yleensä pääsykokeissa otetaan ne ehdokkaat, jotka vaikuttavat motivoituneimmilta, sopivimmilta ja parhaimmilta menestyksekkäälle opiskelu-uralle. Taso suosituissa koulutusinstituutioissa pysyy siten jokseenkin korkeana.

Suomen valtio myöntää (yleensä KELA:n kautta) kaikille opiskelijoille, jotka ovat Suomen kan-

salaisia, kuukausittain vaihtelevan summan opintorahaa. Opintorahaa maksetaan korkeintaan 70 kuukautta, mutta yleensä tämä määrä riittää kattamaan koko opiskeluajan.

Italiassa kunnallinen korkeakoulutus on yleensä maksullista. Italialaisissa konservatorioissa kouluvuoden kustannukset vaihtelevat. Vuonna 2018 Mantovan Konservatoriossa (missä allekirjoittanut opiskeli aikoinaan) vuosimaksut olivat:

- *Corsi Pre-Accademici* 600€ / kouluvuosi
- Kandidaattiohjelma 800€
- Maisteriohjelma 1200€

Italiassa ei myönnetä opintososiaalista tukea. Parhaiten opintonsa suorittavat opiskelijat saavat joskus apurahoja (joiden määrä on kuitenkin usein aika pieni), ja vähiten varakkaat voivat anoa alennusta koulumaksuihin. Yllä mainitut koulumaksut eivät ole valtavia verrattuina mm. yhdysvaltalaisien tai brittiläisten yliopistojen koulumaksuihin, silti ne ovat huomattavia summia, joita eivät kaikki italialaiset opiskelijat pysty mahdollittamaan budjettiinsa.

Koulutusmaksut, ammattimarkkinoiden haasteet ja tutkintojen pelkkä epävirallinen arvo ennen kandidaattikoulutusta aiheuttavat Italiassa huomattavan 'koulukuolleisuuden', toisin sanoen suuri osa konservatoriossa opinnot aloittaneista opiskelijoista ei suorita virallisia tutkintoja loppuun. Musiikin opiskelu lienee kunnallisenkin koulutuksen puolella monella tasolla sekä harrastus että tulevan ammattilaisosaamisen kehittämistä.

AMMATILLISIA PERSPEKTIIVEJÄ

On melko todenmukaista väittää, että länsimaissa maailmassa humanististen ja taiteellisten alojen ammattilaisuuden status on viime kahdeskymmenessä vuodessa huomattavasti laskenut. Korkeasti koulutettujen ihmisten määrän kasvu ja toisaalta työpaikkojen määrän lasku k.o. aloilla ovat aiheuttaneet merkittäviä ongelmia työllistymisprosessissa.

Tästä huolimatta, on helposti ymmärrettävää, että Suomessa muusikon ammattia vielä (ainakin vähän aikaa) pidetään 'työnä'. Yleinen huoli työelämän epävarmuudesta sekä tilapäisyydestä ovat suuresti vaikuttaneet musiikkialaan, mutta virallisten opintopaikkojen määrän rajoittaminen on pitänyt kuitenkin kysynnän ja tarjonnan järkevässä suhteessa. Korkeakoulututkinnon suorittamisen jälkeen on vielä mahdollista etsiä opetustyöpaikkaa kunnallisissa oppilaitoksissa tai opettaa yksityisesti (ja laillisesti), työskennellä freelancer-muusikkona tai yhdistää saatu musiikinkoulutus johonkin muuhun osaamisalaan (esim. IT, markkinointi, taloustiede, psykologia, yms.).

Tämän lisäksi opiskelupaikkojen rajoitettu lukumäärä on pitänyt tason varsin korkealla. Muusikot, jotka opiskelevat musiikkiopistoissa, konservatorioissa tai ammattikorkeakouluissa ja jopa Sibelius-Akatemiassa, ovat yleensä ikäluokkaansa verrattuna hyvin koulutettuja ja osaavia. Mainittu korkea taso saa aikaan sen, että jotkut pääsevät hyvin nuorena menestyksekkäästi työelämään freelancer-muusikkoina (esim. Minna Koivisto, Saku ja

Ossi Maristo, Saku Hjelt) tai artisteina (mm. Sanni Kurkisuo, Anton Kabanen, The Rasmus). Nämä niin kutsutut onnistumistarinat ovat tietenkin poikkeuksia, mutta ne ovat mahdollisia ja niitä on useampia. Ylipäätään ei ole liian epärealistista ajatella, etteikö musiikin, verkostoitumisen, sosiaalityötaidon parissa tosi taitava ja luotettava, korkeasti koulutettu muusikko voisi rakentaa itselleen uraa musiikkibisneksessä yhdellä tai (todennäköisemmin) useammalla pelikentällä.

Yksityinen musiikinopetuskin antaa joissakin tapauksissa erinomaisia keinoja menestymiseen ammattimaisessa musiikkiliiketoiminnassa. Eivät kaikki menestyvät artistit Suomessa ole korkeasti tai edes virallisesti koulutettuja. On selvää, että onnistunut työllistyminen pystyy tapahtumaan monella eri väylällä. Kyseessä eivät ole pelkästään osaaminen ja taito, vaan myös oikeiden ihmisten kanssa kontaktien rakentaminen, oikeat päätökset oikeaan aikaan ja yksinkertaisesti myös hyvä onni. Voidaan kuitenkin karkeasti luottaa siihen, että kunnallinen korkeakoulutus antaa valmistuneille hyvät lähtökohdat itsensä työllistämiseen.

Italiassa taas tilanne on kehittynyt eri suuntaan. Kun konservatorioiden virallisessa vanhassa koulutusjärjestelmässä (*Diploma Accademico*) ei ollut muita oppiaineita kuin musiikinsoittoon ja -säveltämiseen liittyviä (eli instrumenttiopintoja, harmoniaa, analyysia, säveltapailua, yhtyesoittoa), sen pätevyys musiikinsoiton ammattialan ulkopuolella on ollut tosi rajoittunut, ja yleensä merkittävien

työllistymismahdollisuuksien rakentaminen vaatii vähintään toisen tutkinnon eri alalta.

Pelkkä musiikinsoitto hyvin harvoin tuo leipää pöytään. Pedagogista kelpoisuutta antavien maisteritutkintojen tulo on teoriassa laajentanut opettajaksi työllistymisen todennäköisyyden. Tosi-asiassa on kuitenkin vielä aika vaikea saada opetustyöpaikkoja kunnallisissa konservatorioissa.

Vaikka Italiassa on nykyään 57 konservatoriota, valmistuneiden määrä on niin valtava, että on hyvin hankala päästä työskentelemään niihin. Sen lisäksi opettajien työpaikan saamisen oikeudet hallitaan kansalliselta tasolta, joten lista sijoitettavista opettajista eli prioriteetin taulukko (Italiaksi *graduatoria*) on hyvin pitkä, ja nykyään on erittäin poikkeuksellista, että opettajaksi valmistunut saisi työpaikan oman valmistumiskonservatorionsa lähistöltä.

Onneksi keskikoulut ja lukiot, joissa on myös musiikkipainotteinen linja, ovat tarjonneet uusia työpaikkoja ja mahdollisuuksia muuksikin kuin yleismusiikinopettajaksi. Viime vuosina joissain kaupungeissa ja tietyillä alueilla on jopa toistunut kaava, että näiden peruskoulut etsivät epätoivoisesti soitonopettajia palkattavaksi, koska täytettäviin työpaikkoihin hakee liian vähän ehdokkaita.

Pop- ja jazzpuolella tilanne on huomattavan toisenlainen. Koska konservatorioissa opetetaan niin vähän rytmimusiikkia, kyseiseen opetusalaan liittyviä työpaikkoja on tällä hetkellä erittäin vähän, ja mikäli tarvitaan uusia opettajia, listat hakijoista ovat yleensä harvinaisen pitkiä. Virallisesti arvoistetun koulutuksen puutteen takia (rytmimusiikin

koulutusta ei ole muulla kuin kandidaattitasolla), on myös vaikea päättää, kenelle ehdokkaista opetusta annettaisiin. Konservatorioiden hallitukset usein päättävät ammattilaiskokemuksen perusteella, mikä ei välttämättä vakuuta opettajan kelpoisuudesta eikä opettajuuden taidosta. On tietenkin plussaa, jos ehdokkaalla on muitakin pedagogisen kelpoisuuden myöntäviä tutkintoja, esim. kasvatustieteen maisteri yms.

Yksityisiin rytmimusiikin kouluihin on vaikea päästä. Yleensä työpaikat ovat tosi epävarmoja, ja ne riippuvat joka vuosi koulun oppilaiden määrästä. Sen lisäksi, harvoin otetaan huomioon suoritetuista tutkintoista, vaan priorisoidaan suhteita (kuten kaikkialla maailmassa) ja mahdollisia ehdokkaan aikaisempia opintoja työpaikkaa myöntävässä koulussa. Kuten Suomessakin, on tullut tosi suosituksi laskuttaa pienyritykseltä opetuksesta. Suurin osa rytmimusiikin opettajista opettaa osa-aikaisesti kotona tai yksityisissä kouluissa, ja tekee jotakin muuta päivätyötä saadakseen ansaitakseen elantonsa.

Esiintyjänä uran rakentaminen Italiassa on mahdollista, mutta kilpailu on kieltämättä tosi kovaa sekä klassisella että pop- ja jazzpuolella. Liiketoimintaan ja markkinointiin liittyvien opintojen puute ruokkii jopa musiikkikorkeakouluissa opiskeluvissa, haaveilevissa uusissa artisteissa yleistä tietämättömyyttä niistä kirjoittamattomista säännöistä, joilla musabisnes pyörii. Bändimuusikot ja taustasoittajat ovat aika usein – vaikka on tietenkin paljon poikkeuksia – jo kypsiä muusikkoja, joilla ei

välttämättä ole virallisia tutkintoja (ainakaan Italiassa), mutta jotka ovat olleet työelämässä todella kauan ja jotka ovat rakentaneet mainioita yhteistyöverkostoja.

PÄÄTELMÄ - MOLEMMINPUOLISEN VAIKUTUKSEN MAHDOLLISUUKSIA

Sekä Suomen että Italian koulutusjärjestelmät ovat ilman muuta paljon monimutkaisempia ja laajempia kuin tässä on mainittu ja kuvattu. Tarkoitus oli hieman vertailla näitä kahta mallia, jotta lukijat saisivat ainakin jonkinlaisen käsityksen, mitkä ovat suurimmat eroavaisuudet.

Yritän tämän vertailun lopuksi tuoda esiin yhden mielestäni merkittävän vahvuuden sekä Suomen että Italian musiikkikoulutusympäristössä, jota toinen osapuoli luultavasti voisi jollakin tavalla ja tietenkin omalla toteutuksellaan ehkä hyödyntää.

Suomessa on kieltämättä paremmin integroitu järjestelmä koulutuksen ja työelämän välillä, ja vaikka työllistymisestä on tullut yhä hankalampaa, vielä on suhteellisen hyviä mahdollisuuksia rakentaa palkitseva ja menestyksenkäs työura alalla.

Suomen musiikkikoulutusjärjestelmää vastaavan järjestelmän toteuttaminen on Italiassa utopistinen useammastakin syystä. Kansantalouden tilanne on rakenteellisesti erilainen, eikä olisi mitenkään realistista suunnitella ilmaista korkeakoulutusta kaikille kansalaisille. Kansantalous ja byrokraatia eivät kestäisi sellaista painetta. Uskon, että klassisella puolella tilanne ei tule paljon muut-

tumaan lähitulevaisuudessa. EU-maissa matkustamisen helpottuminen, ja Kaukoidästä Italiaan saapuvien muusikkojen määrän kasvu koventavat kilpailua yhä enemmän.

Pop- ja jazzpuolella näyttää siltä, että vähitellen jää rikotaan, ja myös virallisissa oppilaitoksissa uskalletaan tarjota niiden koulutusta. Suomen pop- ja jazzmusiikin koulutusperinteeseen verrattuna Italiassa ollaan aika lailla jäljessä, mutta toivottavasti seuraavat vuosikymmenet pikkuhiljaa kurovat rakoa umpeen.

Italian tilanteen merkittävimpiä kysymyksiä on työpaikkojen puute. Se on viime vuosina (ellei jopa vuosikymmeninä) jatkuvasti ruokkinut italialaisten musiikinopiskelijoiden tarvetta lähteä kansakuntamme ulkopuolelle etsimään työtä tai korkeatasoisempaa koulutusta. Motivoituneimmat ja parhaiten

menestyvät opiskelijat siirtyvät usein muualle Eurooppaan tai Pohjois-Amerikkaan saamaan lisäkoulutusta ja opiskelemaan tunnettujen ja menestyksekkäiden musiikkipedagogien johdolla.

Maahanmuuton henkinen, taloudellinen, käytännöllinen ja byrokraattinen vaikeus ja haastavuus ovat jo omalla tavallaan portti, jonka läpi yleensä pääsevät vain motivoituneet ja etevät nuoret. Tilastollisesti nämä opiskelijat törmäävät yleensä pahimpiin vaikeuksiinsa ulkomaiden kokemustensa alkuvaiheessa, sekä vieraan kielen (englanninkin osaaminen on edelleen heikompaa Italiassa kuin muualla Euroopassa) että osaamistason vuoksi. Pidemmän päälle päinvastoin, he mitä todennäköisimmin löytävät paikkansa alalta, ja moni heistä saakin musiikkiin liittyviä opetus- tai työpaikkoja ulkomailla.

VIITTEET

- 1 (PHILIP TAGGIN *EVERYDAY TONALITY* -TEOKSEN MÄÄRITELMÄN MUKAAN. TAGG, P. (2014). *EVERYDAY TONALITY II. TOWARDS A TONAL THEORY OF WHAT MOST PEOPLE HEAR*. NEW YORK AND HUDDERSFIELD: THE MASS MEDIA MUSIC SCHOLARS' PRESS (MMMSPP)
- 2 WWW.EHEA.INFO.
- 3 WWW.MUSIIKINOPETUS.FI

LÄHTEET

- TAGG, P. (2014). *EVERYDAY TONALITY II. TOWARDS A TONAL THEORY OF WHAT MOST PEOPLE HEAR*. NEW YORK AND HUDDERSFIELD: THE MASS MEDIA MUSIC SCHOLARS' PRESS (MMMSPP).

KUKA

PAOLO RIBALDINI M.A.
TOHTORIKOULUTETTAVA
HELSINGIN YLIOPISTON
MUSIIKITIETEEN LAITOKSELLA.
OPISKELEE MYÖS METROPOLIA
AMK:SSA MUSIIKIPEDAGOGIKSI.

